

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

για συζήτηση στις εσωκομματικές διαδικασίες που οδηγούν στις εκλογές των πρωτοβαθμίων και δευτεροβαθμίων οργάνων του Κινήματος

I. Ο κόσμος σήμερα.

Δεν μπορούμε να μιλήσουμε για την πολιτική μας και την Ελλάδα του σήμερα δίχως να μιλήσουμε για το σύγχρονο κόσμο. Και αντίστροφα: μιλώντας για το σύγχρονο κόσμο είναι σαν να μιλάμε για την πατρίδα μας.

Είμαστε μέρος ενός ευρύτερου συστήματος. Είναι αρκετός καιρός που η οικονομία και η τεχνολογία καταργούν καθημερινά τα εθνικά σύνορα.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε μακρινά σημεία της γης μπορούν να έχουν δραματικές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας μας .

Όταν στην ιδρυτική μας διακήρυξη το 1974 μιλάγαμε για τον κόσμο της δεκαετίας του '70 είχαμε μπροστά μας τον κυρίαρχο πολιτικά ρόλο των μεγάλων δυνάμεων της εποχής και την με πολιτικά μέσα επέμβασή τους στα εσωτερικά των χωρών της περιφέρειας. Όταν μιλούσαμε για διεθνείς σχέσεις μιλούσαμε και εννοούσαμε κυρίως διεθνείς πολιτικές σχέσεις.

Σήμερα όταν μιλάμε για διεθνείς σχέσεις μιλάμε και εννοούμε κυρίως διεθνείς οικονομικές σχέσεις. Αποφάσεις εξαιρετικής σημασίας για το οικονομικό και κοινωνικό παρόν και μέλλον εθνικών οικονομιών, όπως η ελληνική, λαμβάνονται ή μπορούν να ληφθούν σε εξωθεσμικά κέντρα οικονομικής ή χρηματιστηριακής δύναμης . Με μια απλή εντολή μπορούν να μετακινηθούν εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια, κατ' ακολουθία να μεταβληθούν τα επιτόκια, η ελληνική οικονομία να χρεωθεί με δεκάδες επιπλέον δισεκατομμύρια στα ελλείμματά της και ο ελληνικός λαός να κληθεί για πολλά χρόνια να πληρώσει με λιτότητα αυτή την εξέλιξη. Την ίδια ώρα, αυτός που δίνει την εντολή, κεφαλαιοποιεί κέρδη υψηλά για τα οποία δεν θα πληρώσει φόρο εισοδήματος σε κανένα κράτος (και στη συνέχεια μεταφέρει τα κεφάλαιά του στα ελκυστικά ομόλογα μιας άλλης χώρας ή στα χρηματιστήρια της Ασίας για παράδειγμα, βοηθώντας έτσι την οικονομία μιας άλλης χώρας να εμφανίσει υψηλούς ρυθμούς αύξησης του εθνικού της προϊόντος-ΑΕΠ).

Μια τέτοια λοιπόν εξέλιξη δεν υπακούει σε καμιά πολιτική σκοπιμότητα, αλλά μπορεί να επηρεάσει άμεσα τις εθνικές μας δυνατότητες.

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας είναι μπροστά μας. Η αγορά κυριαρχεί στην πολιτική, τα σύνορα γκρεμίζονται και μια καινούρια χιλιετία ανατέλλει.

Ο σύγχρονος κόσμος ανεξάρτητα από τις θεωρητικές μας παραδοχές είναι κόσμος βαθύτατα ανταγωνιστικός. Ισχυρές οικονομικές μονάδες υπερεθνικού χαρακτήρα και κράτη ανταγωνίζονται σκληρά για να πάρουν μια καλύτερη θέση στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα και αυτό είναι κάτι που η χώρα μας δεν μπορεί κατά κανέναν τρόπο να αγνοήσει. Σ' αυτό το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα εισέρχονται πλέον χώρες που μέχρι πριν από λίγα χρόνια ήταν οικονομικά άγνωστοι παράγοντες

Την ίδια ώρα οι τεχνολογικές καινοτομίες σαρώνουν τον παραδοσιακό τρόπο παραγωγής (άρα και τις παραδοσιακές θεωρίες για την κοινωνική οργάνωση και τις κοινωνικές τάξεις).

Νέες τεχνολογικές εφαρμογές μεταβάλλουν από μέρα σε μέρα τα δεδομένα παραγωγής πολλών προϊόντων μειώνοντας τις θέσεις απασχόλησης, σε τέτοιο βαθμό μάλιστα ώστε ορισμένοι διανοητές να προφητεύουν ήδη το τέλος της εργασίας, μια εποχή που οι μηχανές θα έχουν αντικαταστήσει τον ανθρώπινο παράγοντα στο χώρο της εργασίας.

Μέσα σ' αυτόν τον αχαλίνωτο ανταγωνισμό το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων στη βιομηχανία κατευθύνεται σε χώρες με χαμηλό κόστος παραγωγής και μειωμένες φορολογίες των κερδών. Μια άλλη πτυχή λοιπόν της παγκοσμιοποίησης είναι η παγκοσμιοποίηση των πολιτικών αμοιβής, ασφάλισης και φορολογίας των κεφαλαίων. Οι σχετικές αποφάσεις παύουν να είναι προνόμιο των εθνικών κυβερνήσεων, όχι τυπικά αλλά ουσιαστικά.

Την ίδια ώρα μέσα από παγκόσμια δίκτυα πληροφοριών μεταφέρονται με τρομακτική ταχύτητα πληροφορίες από τη μία άκρη της γης στην άλλη, οργανώνονται οικονομικές συμμαχίες και οικονομικές διεισδύσεις, ενώ ταυτόχρονα μια ηλεκτρονική αγορά ανοίγεται δίνοντας νέες διαστάσεις στον παραδοσιακό τρόπο εμπορίου. Μέσα από τα δίκτυα αυτά για παράδειγμα μια μικρή επιχείρηση παραγωγής εξαρτημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών μπορεί να πληροφορηθεί (σε ελάχιστο χρόνο και με ελάχιστα έξοδα) για μια προκήρυξη του αμερικανικού δημοσίου που ενδιαφέρεται να προμηθευθεί τα εξαρτήματα αυτά και να λάβει μέρος στο διαγωνισμό.

Ο παραδοσιακός τρόπος επιχειρηματικής δράσης, όπου αμοιβές προμήθειες, όροι παραγωγής και τιμολόγησης λαμβάνονταν σε μικρές και συνήθως εθνικές κλίμακες, έχει πλέον οριστικά πεθάνει.

Και αυτό μας φέρνει για μια ακόμη φορά στη βασική προβληματική πως παραδοσιακά εργαλεία άσκησης οικονομικής πολιτικής που ήσαν στα χέρια των εθνικών κυβερνήσεων έχουν πλέον χαθεί με όλες τις πολιτικές συνέπειες που αυτό έχει.

Μπροστά σ' αυτές τις νέες συνθήκες τα τελευταία πέντε χρόνια ανθούν σε όλο τον κόσμο οι συγχωνεύσεις επιχειρηματικών κολοσσών, που διαμορφώνουν ένα νέο πιο σκληρό πλαίσιο ανταγωνισμού στην παγκόσμια οικονομία για τον αιώνα που έρχεται. Επιχειρήσεις με προϋπολογισμούς πολλές φορές πάνω από τον προϋπολογισμό της Ελλάδας συγχωνεύονται προκειμένου να προλάβουν τις εξελίξεις που έρχονται, να περιορίσουν το λειτουργικά τους κόστος και να καταλάβουν δεσπόζουσα θέση στον ανταγωνισμό, θέση με ελάχιστα πλέον συγκεκριμένο τον ολιγοπωλιακό ή και μονοπωλιακό χαρακτήρα της.

Η ευφορία των οικονομικών αναλυτών όμως για υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια φαίνεται να κοπάζει. Οι αριθμοί που ευημερούν δεν είναι πάντοτε ικανοί να κάνουν και τους ανθρώπους να ευημερούν. Οι θεωρητικοί της φιλελεύθερης οικονομικής σκέψης και οι πολιτικές δυνάμεις που εφάρμοσαν προγράμματα φιλελευθερισμού στην οικονομία μπορούν ασφαλώς σήμερα να απολαμβάνουν το θρίαμβο της αγοράς απέναντι στα οικονομικά συστήματα με κεντρικό σχεδιασμό και έλεγχο, απέχουν όμως πολύ από το να ισχυρισθούν ότι έδωσαν λύση στις ανθρώπινες ανάγκες και προβλήματα. Οι δυνάμεις της αγοράς δουλεύουν με βάση τους σκληρούς και αμείλικτους κανόνες του κέρδους. Η περίπτωση της πρόσφατης κρίσης στην Κορέα είναι μια καλή απόδειξη γιαυτό. Ο για πολλούς οικονομικούς αναλυτές παράδεισος και χώρα με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης έγινε μέσα σε μια νύχτα κόλαση παρασύροντας στην καταστροφή επιχειρήσεις και εργαζόμενους,

αλλά και θέτοντας σε κρίση τις οικονομίες και των γειτονικών ασιατικών χωρών (γνωστές διεθνώς ως οι «ασιατικές τίγρεις»).

Η κίνηση των κεφαλαίων σ' αυτόν τον χωρίς σύνορα κόσμο δεν είναι μόνο μια οικονομική ευλογία, όπως διακηρύσσουν νεοφιλελεύθεροι σχολιαστές και πολιτικοί. Είναι σαφές πως περικλείει και κινδύνους, οι οποίοι απαιτούν την ύπαρξη κανόνων και πλαισίων λειτουργίας της αγοράς, ώστε να εξασφαλίζεται η διαφάνεια και ο ανταγωνισμός.

Βέβαια η φιλελεύθερη οικονομική σκέψη και οι πολιτικοί της (;) δεν έχουν δώσει ακόμα την απάντησή τους, γιατί η αγορά δεν κατάφερε να δώσει απάντηση στα πολλά και οξυμένα κοινωνικά προβλήματα, γιατί το οικονομικό τους σύστημα δεν κατάφερε να εξασφαλίσει απασχόληση για όλους, ένα ελάχιστο αποδεκτό εισόδημα για όλους, πρόνοια και περίθαλψη για όλους.

Οι παρατηρήσεις αυτές μας βάζουν «από το παράθυρο» στην ουσία της κριτικής της αριστερής σκέψης. Πίσω από τη βιτρίνα των ευημερούντων μεσαίων στρωμάτων (ανερχόμενα ενπολλοίς) που έχουν θέση κυρίως στο δυναμικό τομέα των υπηρεσιών, υπάρχει ένα όλο και διευρυνόμενο κομμάτι της κοινωνίας που ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας, που οι οικονομικές και παραγωγικές δομές δεν του επιτρέπουν να απασχοληθεί και το κράτος δε διαθέτει πόρους προκειμένου να του εξασφαλίσει στοιχειώδη κοινωνική μέριμνα. Στην ουσία η εξαθλίωση ενός τμήματος της κοινωνίας είναι όρος ευημερίας για το υπόλοιπο.

Προοδευτικές κυβερνήσεις τούτη την ώρα προτιμούν να κατευθύνουν τις δημόσιες δαπάνες σε τομείς που θα κάνουν την χώρα πιο ανταγωνιστική στο σκληρό αιώνα που έρχεται. Καμιά χώρα από μόνη της δεν διακινδυνεύει την ισχυροποίηση της θέσης της στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα ρίχνοντας το βάρος της προσοχής της μόνο στην αντιμετώπιση ουσιαστικών κοινωνικών ανισορροπιών

Όμως ακόμη και στις ΗΠΑ πίσω από τη βιτρίνα της ευημερίας υπάρχει η εικόνα των έντονων κοινωνικών ανισοτήτων. Υπάρχουν εργαζόμενοι που ζουν στα όρια της φτώχειας με αμοιβές εξευτελιστικές και χωρίς ασφάλιση για τους οποίους λέγεται «πως θα ήταν καλύτερο να ήσαν άνεργοι», υπάρχουν δεκάδες χιλιάδες άστεγοι, αυξημένη εγκληματικότητα από στρώματα του περιθωρίου.

Κι αν οι οικονομολόγοι μπορούν να αγνοούν αυτή την πραγματικότητα κοιτάζοντας τους δείκτες και τις στατιστικές, οι πολιτικοί και μάλιστα οι πολιτικοί της Αριστεράς δεν μπορούν να κλείσουν τα μάτια στο οξύ πρόβλημα κοινωνικής δικαιοσύνης.

II. Η Ευρώπη σήμερα.

Η σύντομη αυτή περιήγηση στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον μας επιτρέπει να πλησιάσουμε στο φυσικό γεωπολιτικό μας χώρο την Ευρώπη.

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση είναι πλέον προ των πυλών. Είναι η γνωστή μας ONE. Όσα αναφέραμε ήδη για το διεθνές περιβάλλον μας επιτρέπουν να κατανοήσουμε πως η σύλληψη της ONE δεν ήταν όραμα κάποιων ρομαντικών που πίστεψαν στην πολιτική ένωση και τον ομοσπονδιακό χαρακτήρα της Ευρώπης, αλλά μια αδήριτη οικονομική επιλογή. Στον αιώνα που έρχεται η Ευρώπη δεν θα μπορούσε να υπάρξει ως ισχυρή οικονομική δύναμη παρά μονάχα έχοντας επιτύχει την οικονομική της ένωση, που την αναδεικνύει ως έναν από τους ισχυρούς οικονομικά πόλους του κόσμου που δημιουργείται μαζί με τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και τους νέους πόλους που αναδεινούνται. Αυτός ο ενιαίος

οικονομικός χώρος θα μπορεί έτσι να επιβάλει ορισμένους από τους όρους του στο εμπόριο και στις οικονομικές σχέσεις με μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας. Ταυτόχρονα αποκτά ένα ισχυρό εργαλείο οικονομικής πολιτικής που δεν είναι άλλο από το ενιαίο νόμισμα, το Εύρο.

Την άνοιξη του 1998 το συμβούλιο Αρχηγών των χωρών της ΕΕ θα λάβει τις τελικές αποφάσεις για τις χώρες οι οποίες θα λάβουν μέρος στην πρώτη φάση της ΟΝΕ και θα αποφασίσει για μια σειρά τεχνικών ζητημάτων με ιδιαίτερη πολιτική αξία. Αποφάσεις για τις ισοτιμίες με τις οποίες τα νομίσματα θα μπουν στο Εύρο, για την κεντρική Τράπεζα και την έναρξη κυκλοφορίας του ενιαίου νομίσματος είναι αποφάσεις που θα επηρεάσουν το μέλλον όλων των χωρών.

Είναι σαφές γιατί η Ελλάδα δεν έχει άλλη επιλογή από το να συμμετέχει σε αυτή τη νεοδημιουργούμενη οικονομική δύναμη και γιατί η απουσία της δεν θα είναι απλώς απουσία από τα κέντρα οικονομικής διεύθυνσης, αλλά και από τα κέντρα λήψης κρίσιμων πολιτικών αποφάσεων.

Αυτή η καθοριστική εθνική επιλογή για τη συμμετοχή μας στην ΟΝΕ είναι μια επιλογή ευρύτατα αποδεκτή από τους Έλληνες πολίτες και τη μεγάλη πλειοψηφία των πολιτικών κομμάτων.

Η συμμετοχή μας στην ΟΝΕ μπορεί να επιτευχθεί εφόσον η ελληνική οικονομία προσεγγίσει τα λεγόμενα κριτήρια σύγκλισης (πληθωρισμός, χρέος, ελλείμματα, νομισματική σταθερότητα, συμμετοχή για δυο χρόνια στο ενιαίο Νομισματικό σύστημα με σταθερή ισοτιμία). Είναι οικονομικοί δείκτες που εμφανίζουν το βαθμό υγείας μιας οικονομίας. Τα κριτήρια αυτά ορίστηκαν με τη συνθήκη του Μάαστριχ. Έχει γίνει ασφαλώς μεγάλη συζήτηση για το αν τα κριτήρια αυτά θα μπορούσαν να είναι πιο ελαστικά και κυρίως αν θα έπρεπε να έχουν μια πιο κοινωνική διάσταση.

Δεν χρειάζεται να επαναφέρουμε εδώ αυτή τη συζήτηση. Σημασία έχει ότι την κρίσιμη χρονιά 1998 η ελληνική οικονομία πρέπει να έχει προσεγγίσει τα κριτήρια αυτά και αυτό είναι μια αναγκαιότητα ανεξάρτητα από την ΟΝΕ, γιατί η ελληνική οικονομία δεν άντεχε άλλο να κινείται σε ρυθμούς τριτοκοσμικούς δίχως να υποθηκευθεί η εθνική μας υπόσταση.

Η νέα Ευρώπη είναι πλέον γεγονός. Η διάσκεψη κορυφής του Λουξεμβούργου άνοιξε προσεκτικά την πόρτα στον επόμενο κύκλο ένδεκα χωρών που μέσα στην επόμενη δεκαετία θα συμμετάσχουν στην ΕΕ.

Ασφαλώς και θέλουμε μια Ευρώπη όχι μόνο οικονομικά αλλά και πολιτικά και κοινωνικά και πολιτισμικά ενιαία. Η συζήτηση για την αναθεώρηση της συνθήκης του Μάαστριχ έκλεισε πριν από ένα εξάμηνο περίπου, στο Άμστερνταμ, με πενιχρά αποτελέσματα, αλλά φέρνοντας στο προσκήνιο ρεύματα διαφορετικών προσεγγίσεων γύρω από το ρόλο και τη δομή της νέας Ευρώπης (ομοσπονδιακός χαρακτήρας, κοινές πολιτικές, σύστημα λήψης αποφάσεων).

Η συζήτηση για την Agenda 2000 επαναφέρει στο προσκήνιο προβληματισμούς που με το συμβιβασμό του Άμστερνταμ έμειναν μετέωροι ή ημιτελείς.

Το στοίχημα της ευρωπαϊκής Αριστεράς είναι να επιτύχει να δώσει το δικό της κοινωνικό και ανπτυξιακό χρώμα σ' αυτή τη νέα προοπτική της Ευρώπης. Να οδηγήσει σε μια ενότητα ουσιαστική και σε βάθος που θα σηματοδοτήσει μια νέα ποιότητα ζωής και ευημερίας για όλους τους πολίτες και τους κοινωνικά ασθενέστερους. Για της Ελλάδα όμως όπως και να έχει το πράγμα κάθε διαπραγμάτευση σε αυτά τα πεδία του νέου ευρωπαϊκού χάρτη είναι μια δύσκολη εθνική μάχη και προϋπόθεση για την επιτυχή έκβασή τους είναι η οικονομική

εξυγίανση της χώρας, ώστε να διαθέτει φωνή, κύρος και αξιοπιστία στον κύκλο που λαμβάνονται αποφάσεις.

Η επιτυχία στο Λουξεμβούργο, στη διάσκεψη κορυφής της ΕΕ, είναι ένα καλό μάθημα για τις διεθνείς σχέσεις της χώρας. Η επιτυχία της ελληνικής κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού πρέπει να αναγνωσθεί με το σωστό τρόπο. Όμως γιατί ας ανοίξουμε το επόμενο κεφάλαιο.

III. Οι σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας.

Είναι γνωστό πως η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια μοναδική ιδιαιτερότητα στις εξωτερικές της σχέσεις και αυτή είναι η διαρκής απειλή των συνόρων της από την Τουρκία. Η εξωτερική μας πολιτική είναι σταθερά προσανατολισμένη για δεκαετίες στην αντιμετώπιση των τουρκικών επιδιώξεων στους διεθνείς οργανισμούς. Η προσπάθεια αυτή μας έφερε πολλές φορές σε δυσχερή θέση δεδομένου ότι ήμασταν υποχρεωμένοι να αναλώνουμε σημαντικές δυνάμεις στην απόκρουση και αποκάλυψη των τουρκικών επεκτατικών σχεδίων.

Η ελληνική ιδιαιτερότητα μπορεί να είναι γνωστή στο εξωτερικό δεν σημαίνει όμως ότι είναι και κατανοητή ή καλύτερα ότι γίνεται αποδεκτή. Αντίθετα απ' ότι ένα ρεύμα πολιτικού εθνικού συναίσθηματός μας αφήνει να σκεφθούμε οι διεθνείς σχέσεις είναι ένα ανοικτό πεδίο διαπραγματεύσεων και συμφερόντων, όπου έννοιες όπως διεθνές δίκαιο και συμβάσεις μπορεί να έχουν σχετική μόνο αξία ανάλογα με τα συμφέροντα εκείνου που τις επικαλείται.

Για πολλές χώρες η Τουρκία δεν είναι ο ταραχοποιός της ΝΑ Ευρώπης, αλλά απλώς μια μεγάλη αγορά. Η συμφωνία τελωνειακής σύνδεσης της Τουρκίας με την ΕΕ, οι οικονομικά επαχθείς όροι της για την Τουρκία, είναι μια καλή απόδειξη της συναλλαγής ανάμεσα στις πολιτικές επιδιώξεις της Τουρκίας και τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ.

Για τις ΗΠΑ το ανερχόμενο ρεύμα θρησκευτικού φανατισμού στην Τουρκία απειλεί να αποσταθεροποιήσει μια περιοχή που θεωρείται υψηλού κινδύνου από τους αναλυτές τους για τα επόμενα χρόνια. Για αυτούς η ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας και η ενίσχυση των κοσμικών κομμάτων είναι μια σημαντική προτεραιότητα στην πολιτική τους στην περιοχή.

Η πολιτική διαρκούς κίνησης, ανάληψης πρωτοβουλιών, ευέλικτης διπλωματίας είναι μια ανάγκη που απορρέει από τις νέες μεταψυχροπολεμικές συνθήκες. Η Ελλάδα δεν μπορεί να περιμένει, οφείλει να δράσει τώρα για να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται.

Η μεταβολή της εξωτερικής μας πολιτικής δεν είναι κατά συνέπεια μεταβολή στόχων όπως συχνά επικρίνεται, αλλά μεταβολή διπλωματικών επιλογών, οι οποίες ασφαλώς δεν μπορούν να θεωρούνται στρατηγικού ενδιαφέροντος τομέας, ούτε να έχουν διαχρονική ισχύ. Η Ελλάδα έχει επιλέξει μια επιθετικού χαρακτήρα παρουσία στις διεθνείς σχέσεις. Στον αντίποδα μιας παραδοσιακής αμυντικής θεώρησης των ελληνοτουρκικών επιλέξαμε να εμφανίσουμε τα πραγματικά προβλήματα από την πολιτική της Τουρκίας, η οποία πλέον αποκαλύπτεται ότι ενώ τόσα χρόνια μιλούσε για διάλογο στην πραγματικότητα δεν εννοούσε παρά την αμφισβήτηση διεθνών συνθηκών και κανόνων αρνούμενη να κάνει οποιαδήποτε υποχώρηση από τις θέσεις της, ακόμα και σε κραυγαλέες περιπτώσεις για τα διεθνή δεδομένα όπως το Κυπριακό.

Η πολιτική της βήμα προς βήμα προσέγγισης βοήθησε αποφασιστικά να καταλάβει η διεθνής κοινότητα ότι ο διάλογος που εννοεί η Τουρκία δεν μπορεί να έχει κανένα αποτέλεσμα, όσο συνεχίζεται η ίδια αδιάλλακτη στάση της. Τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην ΕΕ αρχίζει πλέον να διαμορφώνεται μια γραμμή πολιτικής με διαφορετικούς στόχους απ' ότι στο

παρελθόν. Μέχρι σήμερα η Τουρκία υποστήριζε προσχηματικά στους συνομιλητές της ότι είχε καλή διάθεση και στο τραπέζι του διαλόγου θα μπορούσε να βρεθεί μια λύση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και αυτή η άποψη γινόταν δεκτή από τους ξένους σαν μια καλή φόρμουλα εξομάλυνσης. Σήμερα όμως η αποδοχή από την Ελλάδα της προσφυγής στη Χάγη εκ μέρους της Τουρκίας για το θέμα των Ιμίων και η άρνηση της Τουρκίας να δεχθεί μια τέτοια λύση, αποκαλύπτει στους τρίτους πως ο διάλογος δεν μπορεί να δώσει λύση αν δεν ασκηθούν συστηματικές πιέσεις από τη διεθνή κοινότητα, ώστε να υποχωρήσει η τουρκική αδιαλλαξία σε θέματα όπως το Κυπριακό και τα Ίμια.

Η ελληνική εξωτερική πολιτική πέτυχε έτσι να μεταφέρει το πρόβλημα από μια διμερή διαφορά σε ευρύτερο πολιτικό ζήτημα για τις διεθνείς σχέσεις, την επίλυση του οποίου δεν μπορεί να φορτωθεί μόνο η Ελλάδα, αλλά συνολικά η διεθνής κοινότητα.

Με μια τέτοια οπτική η απόφαση του Λουξεμβούργου που ουσιαστικά έκλεισε την πόρτα στο αίτημα της Τουρκίας για συμμετοχή στην ΕΕ υπήρξε μια σημαντική ελληνική επιτυχία, καρπός μιας συστηματικής προσπάθειας, που ταυτόχρονα - με την έναρξη των ενταξιακών διαδικασιών για την Κύπρο - θέτει το σύνολο των εθνικών μας θεμάτων σε νέα βάση.

Η Ελλάδα σήμερα κατανοεί ότι όσο ισχυρό κι αν είναι το δίκαιο μας δεν πρέπει να το χρησιμοποιεί στις διεθνείς διαδικασίες για να εμποδίσει μια εξέλιξη, παρά μόνο όταν θίγονται εθνικά κυριαρχικά δικαιώματα.

Μια τέτοια θεώρηση εξηγεί τη στάση της Ελλάδας στο θέμα με τη νέα δομή του NATO. Πολλοί υποστήριζαν τον παραδοσιακό τρόπο θεώρησης του ζητήματος των στρατηγείων. Από τη στιγμή που η απόφαση ήταν να προχωρήσει η νέα δομή του NATO με στρατηγεία χωρίς όρια επιχειρησιακής ευθύνης θα ήταν παρακινδυνευμένο μόνη η Ελλάδα να μπλοκάρει με veto τη διαδικασία. Αντίθετα επιλέξαμε μια επιθετική τακτική στη διαμόρφωση της νέας δομής με αποτέλεσμα οι τελικές ρυθμίσεις, όχι απλώς να μην μας θίγουν, αλλά και να μας προσφέρουν εθνικά πλεονεκτήματα, όπως η ισότιμη συμμετοχή στο NATO, καθώς η Ελλάδα αποκτά πλέον στρατηγείο που δεν είχε, ενώ αντίθετα η Τουρκία είχε τρία στη Σμύρνη. Ταυτόχρονα η Ελλάδα διατηρεί το δικαίωμα του veto στο σχεδιασμό ασκήσεων που θίγουν τα κυριαρχικά της δικαιώματα.

Υποστηρίχθηκε η άποψη πως η Ελλάδα δεν θα έπρεπε να δεχθεί τα νέα στρατηγεία παρά μονάχα αν έλυναν με θετικό τρόπο για τα συμφέροντά της το θέμα του επιχειρησιακού ελέγχου στο Αιγαίο. Θα μπορούσε όμως κανένας να αναμένει την επιδιαιτησία του NATO για την επίλυση του ζητήματος και θα ήταν αποδεκτή μια τακτική που θα απαιτούσε από τους τρίτους να λύσουν το πρόβλημα σύμφωνα με τους όρους μας, γιατί διαφορετικά θα τους εμποδίζαμε να οικοδομήσουν το νέο NATO, που ήταν απόφαση όλων των άλλων ;

Η Ελλάδα κερδίζει σήμερα μια ισχυρότερη θέση σε διεθνές επίπεδο, γιατί κατανόησε εγκαίρως τις δραματικές αλλαγές στο διεθνή ορίζοντα και προσάρμοσε με επιτυχία τη στάση της στο νέο περιβάλλον. Η σχέση μας με την Τουρκία δεν μπορεί και δεν πρέπει να μας καθηλώσει σε μια αμυντική στάση στην άκρη του κόσμου. Η δημιουργική συμμετοχή στο νέο οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον μπορεί να γίνει ένας πολύ πιο αποτελεσματικός τρόπος για την υπεράσπιση των εθνικών μας δικαιών.

Ο πατριωτισμός δεν γονιμοποιείται σε συνθήκες απομονωτισμού ή πολεμικής έξαρσης. Σ' έναν κόσμο χωρίς σύνορα, με κρίσιμες μάχες να κερδίζουν και να χάνονται στο πεδίο της οικονομίας, μπορούμε να επιβιώσουμε μόνο αν έχουμε την ικανότητα να βλέπουμε το δάσος και όχι το δένδρο.

Η Ελλάδα θέλει μια Τουρκία ευρωπαϊκή κοντά ή και μέσα στην ΕΕ. Όμως αυτό πρέπει να το θέλει και η ίδια η Τουρκία. Και όσο πιο γρήγορα πλησιάσει στα ευρωπαϊκά δεδομένα τόσο μικρότερος θα είναι ο κίνδυνος μιας φονταμενταλιστικής έκρηξης στο εσωτερικό της. Αυτός ο ευρωπαϊκός χαρακτήρας μπορεί να οικοδομηθεί αν η Τουρκία συμβιβασθεί με στοιχειώδεις κανόνες της διεθνούς έννομης τάξης και αποκτήσει ένα σύστημα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο εσωτερικό της. Και προ παντός μόνο αν αποδεχθεί το διεθνές δίκαιο στο Αιγαίο και προχωρήσει στη δίκαιη και οριστική λύση του προβλήματος της Κύπρου.

Η ελληνική εξωτερική πολιτική μπορεί να κάνει αυτές τις παραδοχές σήμερα με μεγαλύτερη τόλμη απ'ότι στο παρελθόν.

Η διαβαλκανική συνάντηση στην Κρήτη αποδεικνύει πως η ελληνική εξωτερική πολιτική μπορεί να αναδείξει τον ηγετικό ρόλο της Ελλάδας στα Βαλκάνια και να βοηθήσει σημαντικά την επίτευξη διμερών και πολυμερών συμφωνιών που ευνοούν την εμπέδωση της ειρήνης στην περιοχή. Όμως αυτά τα αποτελέσματα απαιτούν συστηματική προεργασία και δημιουργική νοοτροπία, ώστε να μην μετασχηματίζεις τα προβλήματα σου σε προβλήματα της ευρύτερης περιοχής ή ενός ευρύτερου σώματος. Με μια τέτοια πολιτική η Ελλάδα μπόρεσε να ανακτήσει το χαμένο έδαφος επιρροής στην Αλβανία και να βελτιώσει τις καλές της σχέσεις με τους γείτονές της. Η συνάντηση της Κρήτης έφερε μετά από πολλά χρόνια όλες τις Βαλκανικές χώρες στο ίδιο τραπέζι και η ελληνική πρωτοβουλία κατοχύρωσε μια πραγματικότητα, που μπορεί να μην οδηγήσει αμέσως σε θεαματικά αποτελέσματα μιας πολυμερούς συνεργασίας, διαμορφώνει όμως ένα κλίμα θετικό και ανοίγει το δρόμο στα βήματα μιας νέας πραγματικότητας.

Ορισμένοι βεβαίως αυτές τις σημαντικές επιτυχίες της εξωτερικής πολιτικής προτιμούν αν τις προσπερνούν, αξιολογώντας τις ως συγκυριακό ή τυχαίο γεγονός. Έχουν ασφαλώς το δικαίωμα να υποστηρίζουν με εμμονή έναν τρόπο ανάλυσης των εξωτερικών σχέσεων που βγαίνει από το παρελθόν, δεν έχουν όμως το δικαίωμα να καλλιεργούν στο όνομα μιας μικρόπνοης αντιπολίτευσης αισθήματα εθνικής ταπείνωσης στην ελληνική κοινωνία, εμφανίζοντας τη χώρα μονίμως στο περιθώριο της διεθνούς σκηνής με όλους τους άλλους συνασπισμένους εναντίον της.

Η εθνική στρατηγική μπορεί και πρέπει να είναι το πεδίο συνάντησης των Ελλήνων χωρίς κομματικούς φανατισμούς και πλειοδοσίες.

Το Λουξεμβούργο μας προσφέρει μια χρήσιμη ευκαιρία για προβληματισμό. Αρκεί να την αξιοποιήσουμε.

IV. Η ελληνική οικονομία : μια εθνική υπόθεση.

Έχουμε ήδη αναφέρει πως το οικονομικό περιβάλλον ισχυροποιεί αποφασιστικά τις εθνικές πολιτικές και πως οι νέες ισχυρές εθνότητες θα κριθούν και θα αναδειχθούν στο νέο βαθύτατα ανταγωνιστικό οικονομικό πεδίο.

Βασική συνέπεια αυτής της νέας κατάστασης είναι η επιλογή μας να προχωρήσουμε προς την ΟΝΕ και αυτή δεν είναι απλώς μια οικονομική επιλογή, αλλά μια εθνική υπόθεση.

Όμως δεν είναι η πορεία προς την ΟΝΕ που μας επέβαλε τις μεγάλες διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία, αλλά τα βασικά χρόνια δομικά αδιέξοδα που είχαν σωρευθεί και την απειλούσαν με κατάρρευση.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ παρέλαβε την οικονομία το 1993 σε δραματική κατάσταση, παρά το γεγονός ότι η τριετία διακυβέρνησης της ΝΔ χαρακτηρίστηκε από σκληρή πολιτική λιτότητας, η οποία δοκίμασε την αντοχή του ελληνικού λαού. Το ακριβές περίγραμμα αυτής της κατάστασης το 1993 προκύπτει από τους οικονομικούς δείκτες, που αποκαλύπτουν και τη δραματικότητά της : ο πληθωρισμός βρισκόταν στο 12,5%, το δημόσιο χρέος είχε εκτιναχθεί στο 120 % του ΑΕΠ (από 62% περίπου το 1989) ,το δημόσιο έλλειμμα στο 10,2% του ΑΕΠ, τα εισοδήματα είχαν υποστεί πραγματική μείωση 10%, η ανεργία είχε φθάσει στο 10% (από 7% το 1989) και το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν είχε αρνητική εξέλιξη -1%, δηλαδή η χώρα δεν είχε καθόλου ανάπτυξη.

Αποτέλεσμα αυτής της από κάθε άποψη τραγικής οικονομικής διαχείρισης ήταν η χώρα να βρίσκεται σε τροχιά απόκλισης από την ΕΕ και να έχει υπηθηκευθεί στην ουσία η προοπτική της συμμετοχής της στην ΟΝΕ.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ μέσα στα τέσσερα χρόνια που ακολούθησαν πέτυχε να αναστρέψει αυτή την κατάσταση και να προσφέρει μια δυναμική αναπτυξιακή προοπτική στην ελληνική οικονομία που τη φέρνει πιο κοντά στο μέσο ευρωπαϊκό όρο και της δίνει το δικαίωμα συμμετοχής της στην ΟΝΕ από το 2002 σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης. Συγκεκριμένα οι αντίστοιχοι δείκτες της ελληνικής οικονομίας σήμερα είναι : ο πληθωρισμός έχει πέσει στο 4,8% (χαμηλότερο μεταπολιτευτικό επίπεδο), το δημόσιο χρέος σταθεροποιήθηκε στο 120% με προοπτική να αρχίσει φέτος η αποκλιμάκωσή του όπως αποδεικνύουν τα υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα που έχουμε επιτύχει για πρώτη φορά με αποτέλεσμα να έχουν μειωθεί σημαντικά οι δανειακές ανάγκες, το δημόσιο έλλειμμα έχει πέσει στο 4,4% του ΑΕΠ με προοπτική το 1998 να φθάσει το επίπεδο του 2,4% που είναι ο στόχος της σύγκλισης, τα εισοδήματα έχουν αυξηθεί σε πραγματικές τιμές την τελευταία διετία κατά 5% (υψηλότερο ποσοστό στην Ευρώπη), η ανεργία σταθεροποιήθηκε στο 10%, ενώ το ακαθάριστο προϊόν σημείωσε άυξηση 3%.

Τα στοιχεία αυτά μαρτυρούν πως μέσα στα τέσσερα χρόνια με τη συστηματική προσπάθεια όλων, κυβέρνησης και πολιτών, πετύχαμε να οδηγήσουμε την οικονομία έξω από το ναρκοπέδιο της κρίσης και αυτό είναι ένα συμπέρασμα όχι μόνο δικό μας, αλλά και όλων των εκθέσεων των διεθνών οργανισμών.

Όμως παρ' όλα αυτά η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να υποφέρει από χρόνιες δομικές δυσλειτουργίες, οι οποίες δεν μας επιτρέπουν κανένα εφησυχασμό. Οι εισαγωγές παραμένουν σε υψηλά επίπεδα και σαν αποτέλεσμα της αναγκαίας νομισματικής πολιτικής, αλλά και εξαιτίας της αυξημένης ιδιωτικής κατανάλωσης, σημαντικοί δημόσιοι οργανισμοί επιβαρύνουν με ελλείμματα πολλών δισεκατομμυρίων τον κρατικό προϋπολογισμό σαν αποτέλεσμα των ξεπερασμένων λειτουργικών δομών τους, η βιομηχανία σε μεγάλο μέρος της στηρίζεται σε παραδοσιακή τεχνολογία και έχει μικρή συμβολή στο ΑΕΠ, οι υποδομές και τα δίκτυα τώρα μόλις αρχίζουν να δημιουργούνται και να εκσυγχρονίζονται.

Στους πολίτες πολλές φορές δεν φθάνουν τα μηνύματα της πραγματικής κατάστασης με αποτέλεσμα η οικονομία να γίνεται ο εύκολος στόχος της κριτικής. Υπάρχουν όμως περιθώρια για μια διαφορετική εναλλακτική πολιτική; Υπάρχουν περιθώρια για μια πιο άνετη εισοδηματική και κοινωνική πολιτική;

Σε όσους με φραστική ευχέρεια προτείνουν τέτοιες συνταγές θα προτείναμε μια πιο προσεκτική ανάγνωση των μεγεθών του προϋπολογισμού του 1998. Ας την κάνουμε λοιπόν μαζί.

Με βάση τον προϋπολογισμό του 1998 τα έσοδα μας τον επόμενο χρόνο θα φθάσουν τα 10,3 τρισεκατομμύρια δραχμές. Από αυτά είμαστε υποχρεωμένοι να δώσουμε 3,2 τρις για

πληρωμή τόκων, 3 τρις για πληρωμή χρεολυσίων και 3,1 τρις για να πληρωθούν οι δημόσιοι υπάλληλοι (περίπου 300.000). Αν αθροίσουμε αυτά τα νούμερα καταλήγουμε στο δραματικό, δίχως άλλο, συμπέρασμα πως για όλες τις υπόλοιπες ανάγκες μας (υγεία, παιδεία, πρόνοια κλπ) δεν απομένουν παρά 900 δισεκατομμύρια. Προκειμένου όμως να μη νεκρώσουν όλα αυτά το ελληνικό κράτος θα δανεισθεί 5 τρισεκατομμύρια ακόμη (μέσα από ομόλογα ή δάνεια εξωτερικού) και έτσι το σύνολο των δαπανών του θα φθάσει τα 15,3 τρις για το 1998.

Γίνεται εύκολα αντιληπτό πως παρά τα σημαντικά βήματα προόδου η αλήθεια είναι πως ακόμη ζούμε με δανεικά, παρότι πετύχαμε να μειωθεί σημαντικά το ποσό που έχουμε ανάγκη κατ' έτος να δανεισθούμε.

Μια πρώτη παρατήρηση λοιπόν που πρέπει να γίνει είναι πως όλοι αυτοί που προτείνουν και μοιράζουν με ευκολία στα λόγια δισεκατομμύρια στους μισθούς, στις συντάξεις, στην κοινωνική πολιτική δεν προτείνουν στην ουσία τίποτε άλλο από το να δανεισθούμε πολύ περισσότερα από τα 5τρις προκειμένου να κάνουμε αυτές τις πολιτικές.

Εξάλλου μια σημαντική αύξηση των αμοιβών εργασίας σηματοδοτεί την αύξηση του κόστους παραγωγής, κάτι που λειτουργεί αποτρεπτικά για την προσέλκυση επενδύσεων, όταν δίπλα μας υπάρχουν χώρες με σημαντικά χαμηλότερο κόστος παραγωγής. Ταυτόχρονα όμως πλήττει άμεσα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που στη χώρα μας είναι και η πλειοψηφία και οι οποίες θα κληθούν να καταβάλουν αυξημένα λειτουργικά έξοδα, άρα θα βρεθούν σε δυσμενή θέση απέναντι στο διεθνή ανταγωνισμό και τη δυσχερή εσωτερική συγκυρία.

Η ανάλυση αυτή μας επιτρέπει να αντιληφθούμε πως για την ελληνική οικονομία δεν υπάρχουν μαγικές προτάσεις. Ακόμη και η απόφασή μας να διατηρήσουμε υπό δημόσιο έλεγχο σημαντικούς τομείς της κρατικής δραστηριότητας που είναι ελλειμματικοί, έχει ένα σημαντικό οικονομικό κόστος που πληρώνει ολόκληρη η κοινωνία, προκειμένου να αποφύγουμε την ιδιωτικοποίησή τους και το αυξημένο κοινωνικό κόστος που αυτή συνεπάγεται και για το οποίο η ΝΔ βεβαίως αδιαφορεί.

Είναι λοιπόν καιρός να μιλήσουμε με ρεαλισμό για την αλήθεια της οικονομίας και των αριθμών, γιατί μόνο έτσι μπορούμε να προσεγγίσουμε την αλήθεια της πολιτικής, τη δημιουργική της δύναμη και την καθοριστική αξιοπιστία της.

Οι διαθέσιμοι πόροι της ελληνικής οικονομίας πρέπει να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη της που είναι όρος επιβίωσής της μέσα στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Το ζήτημα δεν είναι μόνο οικονομικό, αλλά στην ουσία του κοινωνικό. Η χειρότερη μορφή κοινωνικής αδικίας που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος κόσμος είναι η ανεργία. Νέοι άνθρωποι είναι υποχρεωμένοι να ζουν στο περιθώριο, χωρίς οικονομικά μέσα και χωρίς δικαιώματα στη ζωή. Σ' αυτούς θα πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας και να τους εξασφαλίσουμε το δικαίωμα στην εργασία.

Το κράτος των παροχών δεν μπορεί να έχει καμιά σχέση με ένα σύγχρονο κοινωνικό κράτος, που μπορεί με δικαιοσύνη να διασφαλίζει τους όρους μιας καλύτερης ποιότητας ζωής αρχίζοντας από εκείνους που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη και καλώντας να καταβάλουν μεγαλύτερη συμμετοχή στη χρηματοδότηση εκείνους που έχουν περισσότερους πόρους.

Η εύκολη λύση της χρηματοδότησης μέσω του κρατικού προϋπολογισμού και των δανείων δεν είναι λύση. Μια ματιά στον κόσμο γύρω μας μπορεί να μας πείσει πως προοδευτικές δεν είναι οι πολιτικές των προνομίων αλλά της ισόρροπης ανάπτυξης. Στη γειτονική Ιταλία η προοδευτική κυβέρνηση που στηρίζεται και στην ψήφο των κομμουνιστών μάλιστα, αποφάσισε να μην δοθούν καθόλου αυξήσεις στους μισθούς των εργαζομένων προκειμένου η χώρα να συμμετάσχει στην ΟΝΕ και να μην επιβαρυνθεί το κλίμα στην παραγωγή. Εμείς

αντίθετα ακολουθούμε μια πολιτική δύσκολη, αλλά κοινωνικά δίκαιης ισορροπίας ανάμεσα στις ανάγκες της οικονομικής σταθερότητας και της πραγματικής ανάπτυξης και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Στην Ελλάδα όμως οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης χωρίς να έχουν καμιά εναλλακτική πρόταση στο οπλοστάσιό τους, πιστεύουν πως η καλύτερη πολιτική είναι αυτή που χαϊδεύει τα αυτιά των ψηφοφόρων. Όταν η κυβέρνηση αποφάσισε να ενισχύσει την εγχώρια βιομηχανία με τις προγραμματικές συμφωνίες η αντιπολίτευση κατέφυγε στη σκανδαλογία για να αποκαλύψει πόσο δύσκολη είναι στη πράξη η στήριξη των πολιτικών που ευνοούν την οικονομία, την εγχώρια βιομηχανία και απασχόληση.

Ο κόσμος που έρχεται δεν μας επιτρέπει τον εφησυχασμό και έχουμε ήδη εξηγήσει πως πολλά παραδοσιακά εργαλεία πολιτικής που ήσαν στα χέρια των εθνικών κυβερνήσεων έχουν χαθεί.

Εμείς προτιμάμε να δούμε σήμερα και να αναμετρηθούμε με αυτή την πραγματικότητα. Η συμμετοχή μας στην ΟΝΕ θα είναι μια μεγάλη εθνική επιτυχία που θα μας επιτρέψει να λάβουμε μέρος στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα με πολύ πιο δυναμικό τρόπο.

Το 1998 η ανάπτυξη θα ενισχυθεί με την επιπλέον χρηματοδότησή της από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων του κρατικού προϋπολογισμού κατά 2 τρις.

Και ταυτόχρονα ο κρατικός προϋπολογισμός εξαντλώντας τα όρια του θα χρηματοδοτήσει με σημαντική αύξηση τις δαπάνες για τις κοινωνικές πολιτικές, γεγονός που αποδεικνύει πως είμαστε από τις ελάχιστες χώρες στον κόσμο που εξακολουθεί να στηρίζει το κοινωνικό κράτος με αυξημένους πόρους. Συγκεκριμένα θα αναφέρουμε την αύξηση των δαπανών για την Παιδεία κατά 25% την τελευταία διετία, την κατά 22% αύξηση των δαπανών για την Υγεία, την κατά 28% αύξηση των δαπανών για τη γεωργία. Σ' αυτά μπορούμε να προσθέσουμε την ενίσχυση των χαμηλοσυνταξιούχων μέσω του γνωστού επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων, του ΕΚΑΣ.

Την ίδια ώρα που εμείς καταβάλλουμε σκληρή προσπάθεια στήριξης του κοινωνικού κράτους σε ολόκληρο τον κόσμο οι κοινωνικές πολιτικές απαξιώνονται. Οι συντάξεις όχι απλά δεν αυξάνονται, αλλά σε πολλές χώρες μειώνονται, ενώ αυξάνουν τα όρια συνταξιοδότησης και η κρατική συμμετοχή στο ασφαλιστικό σύστημα μειώνεται. Ο κρατικός τομέας υγείας συρρικνώνεται και τα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα καταλήγουν σε περιθωριακές ομάδες δίχως να τους προσφέρεται καμιά κοινωνική μέριμνα. Αντίθετα στην Ελλάδα πρόσφατα ανακοινώθηκε ένα δυναμικό πρόγραμμα ενίσχυσης της απασχόλησης με επιδότηση των νέων θέσεων εργασίας, χρηματοδοτούνται προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, ενώ αποφασίσθηκε και η κατάργηση της περίφημης διάταξης του νόμου της ΝΔ με την οποία περιοριζόνταν οι επικουρικές συντάξεις, κάτι που θα έπληττε ιδιαίτερα τους συνταξιούχους.

Η πολιτική αυτή στοχεύει στη δημιουργία της ισχυρής Ελλάδας.

Και αναγκαία προϋπόθεση γιαυτό είναι ο θεσμικός εκσυγχρονισμός.

V. Οι μεγάλες θεσμικές αλλαγές.

Ταυτόχρονα με την οικονομική εξυγίανση και ανάπτυξη η Κυβέρνηση προχωράει το πρόγραμμα του αναγκαίου εκσυγχρονισμού του κράτους και των θεσμών.

Γνωρίζουμε όλοι πως ο πολίτης καθημερινά ταλαιπωρείται από την έλλειψη οργάνωσης και το χαμηλό επίπεδο των κρατικών υπηρεσιών. Η ποιότητα ζωής που απολαμβάνει απαξιώνεται στην πολύωρη αναμονή στις στάσεις, στους διαδρόμους νοσοκομείων ή σε διδακτήρια χωρίς στοιχειώδεις υποδομές.

Είναι καιρός να τολμήσουμε να αλλάξουμε αυτή την εικόνα. Το μεγάλο έργο ανασυγκρότησης του ελληνικού κράτους και των θεσμών έχει ήδη αρχίσει.

Το πρόγραμμα «Καποδίστριας» αποτελεί μια μεγάλη διοικητική και πολιτική τομή που αναμορφώνει το διοικητικό σύστημα της χώρας. Με την ενοποίηση και ισχυροποίηση των ΟΤΑ γίνεται μια βαθιά τομή το σύστημα διαχείρισης των πόρων, ώστε αυτοί να μην εξανεμίζονται σε κατακερματισμένες παρεμβάσεις και έργα μικρής αποδοτικότητας και σημασίας. Ταυτόχρονα αναβαθμίζονται οι υπηρεσίες που παρέχονται στους δημότες, ώστε να μπορούν να έχουν μια καλύτερη μέριμνα από τις δημοτικές αρχές. Είναι γνωστό ότι το πρόγραμμα αυτό αντιμετωπίστηκε σε ορισμένες περιοχές με πνεύμα τοπικιστικό και λογικές νομής εξουσίας. Θα ήταν άδικο μια τόσο σημαντική μεταρρύθμιση να κονιορτοποιηθεί από τις λογικές πολιτικού κόστους και αντιλήψεις που θεωρούν πρωτεύον το που θα χωροθετηθούν οι έδρες των νέων δήμων και όχι το πως θα στηριχθούν οι πολιτικές εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης της χώρας.

Μέσα στο 1988 οι νέοι ΟΤΑ μαζί τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και τους νέους οργανισμούς της Περιφέρειας θα διαμορφώσουν ένα νέο σύγχρονο πλαίσιο δημοκρατικής λειτουργίας της διοίκησης της χώρας. Γνωρίζουμε πως αυτή η μεγάλη μεταρρύθμιση των τελευταίων ετών υπήρξε έργο του ΠΑΣΟΚ την ώρα που οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης συστηματικά την πολέμησαν και υποσχέθηκαν να τις καταργήσουν. Παρ' όλα αυτά καταξιώθηκε στη συνείδηση του ελληνικού λαού και ήταν μια απόδειξη πως η δημοκρατική αποκέντρωση που ήταν θεμέλιος λίθος του προγράμματός μας, πέτυχε όταν εφαρμόστηκε στην πράξη.

Σήμερα έχουμε υποχρέωση να καταβάλουμε όλες τις αναγκαίες προσπάθειες ώστε ο κρατικός τομέας να υπερβεί την χρόνια καθυστέρησή του, τις γραφειοκρατικές δομές και τα φαινόμενα διαφθοράς, ώστε να προσφέρει στους πολίτες, από τους οποίους χρηματοδοτείται μια καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών. Από τις συγκοινωνίες μέχρι την ταχύτητα διεκπεραίωσης των υποθέσεων των πολιτών και το σεβασμό του ελεύθερου χρόνου τους, υπάρχει ένα μεγάλο και ευαίσθητο πεδίο δράσης στο οποίο η κυβέρνηση και προσωπικά ο πρωθυπουργός έχουν δεσμευθεί ότι θα ρίξουν το βάρος τους την επόμενη χρονιά. Και για πρώτη φορά στα χέρια των πολιτών θα υπάρχει ένας νέος θεσμός που θα τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν το κράτος που αυθαιρετεί και την κακοδιοίκηση. Είναι ο Συνήγορος του Πολίτη.

Θα πρέπει επίσης ιδιαίτερα να αναφερθούμε στο πρόγραμμα μηχανοργάνωσης του φοροεισπρακτικού μηχανισμού που στο τέλος του 1999 θα επιτρέψει να καταργηθούν τα αντικειμενικά κριτήρια και κυρίως να αντιμετωπισθεί πιο αποτελεσματικά η φοροδιαφυγή.

Σε ευαίσθητους τομείς για τον πολίτη η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ επίσης προσφέρει σημαντικό έργο. Στην υγεία ένα μεγάλο πρόγραμμα αναβάθμισης των νοσοκομείων και των μονάδων περίθαλψης προχωράει. Ο νέος νόμος για το ΕΣΥ προσφέρει ένα δυναμικό πλαίσιο ανάπτυξης της δημόσιας υγείας.

Παράλληλα με μια γενναία πολιτική επιλογή οι τιμές των φαρμάκων μειώθηκαν εντυπωσιακά. Η μεγάλη τομή στο σύστημα εμπορίας των φαρμάκων αποτέλεσε μια σημαντική επιλογή προς όφελος των χαμηλών εισοδηματικά στρωμάτων, δυστυχώς όμως δεν παρουσιάστηκε στην έκταση που της άξιζε.

Στην Παιδεία ξεκίνησε η μεγάλη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που φιλοδοξεί να προσφέρει στη νέα γενιά καλύτερη μόρφωση και μεγαλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης. Το μεγάλο στοίχημα για τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος είναι κρίσιμη σημασίας για το μέλλον της χώρας. Το ολοήμερο δημοτικό και νηπιαγωγείο, το ενιαίο Λύκειο, η ελεύθερη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το νέο σύστημα αξιολόγησης των μαθητών και των εκπαιδευτικών, η ουσιαστικοποίηση της επαγγελματικής και τεχνικής κατάρτισης, το Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο είναι οι μεγάλες τομές που διαμορφώνουν το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, που θα στηριχθεί σε εκπαιδευτικές μονάδες με όλες τις αναγκαίες υποδομές.

Αυτή η μεγάλη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση μπορεί να προσφέρει στους νέους και τις νέες όλα τα εφόδια για την ισότιμη συμμετοχή τους στο παγκόσμιο κοινωνικό και οικονομικό γίγνεσθαι, να τους εξασφαλίσει προοπτικές άμεσης ένταξης στην παραγωγική διαδικασία και κυρίως να τους προσφέρει μια ευρύτερη μόρφωση και σύνολο γνώσεων, που θα τους καταστήσει ενεργούς πολίτες συμμετόχους, στην κοινωνική και πολιτισμική διαδικασία.

Ταυτόχρονα σημαντικές προσπάθειες καταβάλλονται για την ενίσχυση του αγροτικού τομέα της οικονομίας. Είναι γνωστό πως και στην ελληνική γεωργία τα προβλήματα είναι κυρίως διαρθρωτικά. Σε αντίθεση με ότι συμβαίνει στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες οι καλλιέργειες στην Ελλάδα είναι μικρής κλίμακας, άρα χαμηλής απόδοσης, υψηλού κόστους και αντιπαραγωγικές. Ταυτόχρονα ο έλληνας παραγωγός πλήττεται από κόστη παραγωγής τα οποία προσδιορίζονται από εξωγενείς παράγοντες (λιπάσματα, φάρμακα, μηχανήματα) και δεν υπόκεινται σε εσωτερικούς ελέγχους. Πολλοί απέναντι σ' αυτά τα προβλήματα επιχειρούν να προτείνουν ένα νέο πλαίσιο εθνικοποίησης των πολιτικών και των επιδοτήσεων, κάτι που αποτελεί στροφή προς το παρελθόν, που σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να εξασφαλίσει μακροχρόνια το εισόδημα των παραγωγών και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής παραγωγής. Σε μια προσπάθεια στήριξης της η ελληνική κυβέρνηση παίρνει μέτρα ενίσχυσης των υποδομών και των έργων εκσυγχρονισμού των όρων παραγωγής, ενώ σημαντική απήχηση είχε το πρόγραμμα χορήγησης κινήτρων σε νέους αγρότες, καθώς η παροχή ουσιαστικής ασφαλιστικής κάλυψης και σύνταξης στους αγρότες.

Επίσης θα πρέπει να επισημάνουμε τα προγράμματα ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν στην ουσία την ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας. Παρόλα αυτά οφείλουμε να γνωρίζουμε τις αντικειμενικές δυσκολίες του εγχειρήματος, που οφείλονται στον υπερτροφικό χαρακτήρα του εμπορικού τομέα της χώρας, που καθιστά προβληματική την επιβίωσή του. Για παράδειγμα σε μια γειτονιά χιλίων ατόμων δεν μπορούν να λειτουργήσουν κερδοφόρα είκοσι ή τριάντα ομοειδείς επιχειρήσεις εμπορικές. Και αυτό ακριβώς είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ελληνικός εμπορικός τομέας, που είναι ο πλέον εκτεταμένος σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Τη σύγχρονη εικόνα της χώρας συμπληρώνει το πρόγραμμα των μεγάλων έργων που διαμορφώνουν μια νέα οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα. Το νέο αεροδρόμιο των Σπάτων, το Μετρό, η Εγνατία, οι νέοι αυτοκινητόδρομοι, η λεωφόρος Σταυρού Ελευσίνας, η ζεύξη Ρίου Αντιρρίου, η υποθαλάσσια σύνδεση Πρέβεζας Ακτίου, τα ελικοδρόμια στα νησιά, τα νέα λιμάνια είναι έργα που αναδεικνύουν μια νέα Ελλάδα με ευρωπαϊκό πρόσωπο, που προσφέρει σε όλους καλύτερες ευκαιρίες στις μεταφορές και την οικονομική και τουριστική ανάπτυξη.

VII. Το ΠΑΣΟΚ και η νέα προοπτική του.

Όσα ήδη έχουμε αναφέρει αποδεικνύουν καθαρά ότι το ΠΑΣΟΚ παραμένει η κυρίαρχη πολιτική δύναμη. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης παραμένουν απελπιστικά εγκλωβισμένα στα στερεότυπα ενός άγονου αντιπολιτευτικού λόγου, δίχως την ικανότητα να προσφέρουν γόνιμα και δημιουργικά στην οικοδόμηση μιας νέας ισχυρής Ελλάδας, 'έχοντας ουσιαστικά υποθηκεύσει την πολιτική τους φυσιογνωμία στον παραδοσιακό λαϊκιστικό τρόπο παρέμβασης. Η ΝΔ με μια νέα ηγεσία φιλοδόξησε να καταλάβει ένα νευραλγικό χώρο στο κέντρο του πολιτικού συστήματος, θεωρώντας πως αρκεί η ηλικιακή ανανέωση για να δώσει μια νέα φυσιογνωμία σε μια ολόκληρη παράταξη. Ασφαλώς όμως το πρόβλημα δεν ήταν εκεί. Αυτοί που εξακολουθούν να έχουν άλυτους λογαριασμούς με την ιστορία και τα ιστορικά πρόσωπα (περίπτωση Βελουχιώτη) δεν μπορούν με τεχνητό τρόπο και μεθόδους marketing να παραπλανήσουν τον ελληνικό λαό για το παραδοσιακό και δίχως έμπνευση πρόγραμμά τους.

Από αυτή την άποψη το ζήτημα για το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να είναι η ικανότητά του να παρουσιάζει το έργο και την πολιτική του, δυναμώνοντας τους δεσμούς του με ευρύτερα κοινωνικά στρώματα, διαμορφώνοντας ευρύτερες πλειοψηφίες.

Την ίδια ώρα οι δυνάμεις στο παραδοσιακό αριστερό πεδίο της πολιτικής αδυνατούν να υπερβούν τον ίδιο τους τον εαυτό και να συνεισφέρουν αποφασιστικά στην οικοδόμηση μιας ισχυρής κεντροαριστερής συμμαχίας με αναφορές στη μεγάλη κοινωνική πλειοψηφία.

Το ΠΑΣΟΚ έχει όμως να αναμετρηθεί πρωτίστως με τον ίδιο του τον εαυτό. Ο αιώνας που έρχεται θα έχει αλλάξει γύρω μας τα πάντα. Στην παραγωγή και την οικονομία, στη γνώση και στα δίκτυα, στην εργασία και το περιβάλλον, στον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής θα έχουν διαμορφωθεί νέες πραγματικότητες, που θα απειλούν πρώτ' απ' όλα τις δικές μας εθνικές και κοινωνικές βεβαιότητες, αν δεν έχουμε προλάβει να τις αμφισβητήσουμε πρώτοι εμείς.

Όσοι καλυμμένοι στη βεβαιότητα της πολιτικής και ιδεολογικής τους ανάλυσης τρομάζουν με τη σκέψη αυτή δεν έχουν παρά να αποφασίσουν να κάνουν μια βόλτα στον αχανή χώρο ενός παγκόσμιου δικτύου, όπως το INTERNET. Εκεί ίσως ανακαλύψουν πως η πιο τρομακτική και επώδυνη εξέλιξη είναι αυτή που αδυνατούμε να παρακολουθήσουμε. Ποιος θα φανταζόταν άραγε στο 1990 ότι μέσα σε πέντε χρόνια θα αρκούσε ένας υπολογιστής και ένα modem για να έρθεις σε επαφή με έναν τεράστιο χώρο γνώσεων και πληροφοριών, που άλλοτε για να έχεις πρόσβαση σε αυτόν θα κατέβαλες μήνες και τεράστια έξοδα; Ποιος φανταζόταν ότι η γενετική θα εισέβαλε με αυτό τον τρόπο στον κόσμο αναπαράγοντας τυφλά ζωή από κύτταρα, θέτοντας σε αμφιβολία την ίδια τη βεβαιότητα της μοναδικότητας της ύπαρξής μας; Ποιος θα φανταζόταν ότι με ένα τηλεφώνημα θα μπορούσε ένας μεγάλος χρηματοπιστωτικός οργανισμός να καθορίσει ραγδαίες οικονομικές εξελίξεις και να επιτύχει μια συσσώρευση κερδών μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, που να υπερβαίνει και την πιο τολμηρή φαντασία; Ποιος φανταζόταν αυτόν τον κόσμο δίχως σύνορα πολιτικά και οικονομικά, στηριγμένο ουσιαστικά σε μια χωρίς όρια τεχνητή νοημοσύνη;

Ας ξανασκεφθούμε λοιπόν αν αξίζει τον κόπο να αναλωθούμε με τόσο πάθος στις ιδεολογικές και πολιτικές μας εμμονές. Αν τελικά δίνουμε τη μάχη μας όχι στο όνομα του κόσμου που έρχεται, αλλά στο όνομα του κόσμου που φεύγει. Αν έχουμε το δικαίωμα να στερήσουμε στη χώρα μας το δικαίωμα να συμμετέχει με ίσους όρους στο νέο τόσο ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον.

Έχουμε την υποχρέωση να δούμε τις μεταρρυθμίσεις, τις θεσμικές αλλαγές, τον εκσυγχρονισμό, σαν την πολιτική που δηλώνει την ισχυρή παρουσία της χώρας μας στον αιώνα που έρχεται.

Ας μην τρομοκρατούμαστε από το μέλλον. Κι η νοσταλγία γιαυτό που χάνεται μπορεί να είναι ένας καλός οδηγός για αυτό που δημιουργούμε.

Αυτό το ΠΑΣΟΚ μπορεί να εμπνεύσει την πορεία προς το μέλλον. Προϋπόθεση ; Η ενότητά του. Η ενότητα που μπορεί να σφραγίσει δημιουργικά τον κύκλο της νέας γονιμότητας.

Συντροφικά, για τον τομέα

**Νάσος Αλευράς
γραμματέας**